



MARINA KEMP

Už

paslapčių
sienos

„Įtaigus, taiklus,
stiprus.“

TESSA HADLEY, romano
„Tėvų miegamasis“ autorė





MARINA KEMP

Visi
paslapčių
sienos

Iš anglų kalbos vertė
Jūratė Žeimantienė

SICILIJA

Koks lengvas, maniau, gyvenimas moterų, kurios nebijo vyrų.

Natalia Ginzburg „Bejausmė širdis“*

* *The Dry Heart* (angl.). Šis 1947 m. pasirodęs garsios italų rašytojos romanas – skaudi savo vyrą nužudžiusios moters išpažintis (čia ir toliau – vert. pastabos).

N

Mama leisdavo tas ilgas vasaras gamindama.

Į virtuvę – didelę patalpą šiaurinėje namo pusėje – galėjai patekti iš sodo, įveikęs keturis ar penkis stačius laiptelius. Ji buvo didelė ir šešėliuota, netgi tamsi, visada švari, bet tokia netvarkinga, su tokia apdaužyta ir pasenusia įranga, kad niekada neatrodė išties švari. Mums nuolatos būdavo karšta, o didžiąją dalį dienos praleisdavome štroje, tad įžengęs į virtuvę, tokią pavėsingą, su kapų rūšio šaltumo akmeninėmis grindimis, pasijusdavai taip, tarsi vėsaus oro gūsis būtų padvelkęs į veidą. Dažnai gulėdavau ant tų grindų priglaudusi skruostą prie nuostabiai nugludintų akmens plokščių ir žiūrėdavau, kaip mama kvadratiniais delnais lipdo virtinukus, barsto tešlą miltais, aižo žirnių ankštis kišeniniu peiliuku ir įdiržusiais nykščiais.

Matydavau ją ilsintis tik per dešimties ar penkiolikos minučių pertraukėles, kai, nusirišusi ir pakabinusi ant kablo prijuostę, nusinešdavo kryžiažodžių ir galvosūkių knygą „Atrask žodį“ į tamsų žaidimų kambarį. Kitai nei visas

namas, žaidimų kambarys buvo labai apleistas. Kvepėjo lyg nuošalus piemens namelis Alpėse ar pirtelė, medinės dailylentės priminė praėjusio amžiaus penktąjį dešimtmetį, o dėl biliardo stalo, muzikinio automato, baro su aukštomis kėdėmis, kurių sėdynės buvo aptrauktos ožkena, ir lentynų, pilnų lipnių išsivadėjusių stipriųjų gėrimų bei likerių, aplinka darė itin nuodėmingą įspūdį, tad baisiai patiko mums, vaikams ir paaugliams.

Bet visa to kambario aplinka visiškai nederėjo prie mano mamos. Kai ji sėdėdavo ant žemos sofos su savo kryžiažodžiais ir tušinuku, su atsainia šypsena nejudriame veide, užsikėlusį pėdas ant kėdės, norėdama pailsinti pavargusias nuo stovėjimo ištisomis dienomis kojas, atrodydavo visiškai ne savo vietoje. Buvo tokia smulkutė ir miela, jog man nusmelkdavo širdį kažkoks nenusakomas skausmas, kurį sunkiai įstengdavau pakelti.

Kiek prisimenu, mes nuomodavomės namą Sicilijoje kiekvienais metais, iki mano vienuoliktosios vasaros. Nuomodavomės, nors tėvas retkarčiais ir labai miglotai užsimindavo apie jo pirkimą. Sakydavo, kad Magda čia galėtų paleisti į darbą savo magiją, esą nė nereikėtų jos labai įkalbinėti padaryti iš šios vietos kai ką įspūdingo. O aš mintydavau apie Magdos namą Londone, namą, kuriame mums teko lankytis daugybę kartų, apie žavingą statinį su vaizdu į Temzę, apie jo baltas kolonas ir didžiules tuščias sienas, nudažytas neįprastomis spalvomis: melsvai pilka, violetinės ir raudonos spalvų deriniu, ryškiai oranžine. Mėgindavau įsivaizduoti, kaip toji drąsi ir kosmopolitiška paletė atrodytų ties langu, pro kurį žvelgiau Sicilijoje.

Tėvas išsirinko darbui erdvų viršutinio aukšto kambarį per patį namo vidurį. Didžiulis jo langas vėrėsi į priešais pastatą plytintį kiemą, tad kartais mes matydavome tėvą, visu ūgiu stovintį prie lango ir žvelgiantį žemyn. Tada nuščiūdavome, nes žinojome tik tiek: jo galvoje vyksta šventas slaptas procesas – toks trapus, kad jį galima nutraukti nelyginant voratinklio giją.

Name neišsekdamo nuolatinis svečių, zujančių iš savo miegamųjų ir atgal, srautas. Man labiausiai patiko Aguonėlė praminta septyniolikmetė droviomis it avytės akimis ir tamsiais trumpai kirptais plaukais. Kai man buvo penkeri ar šešeri, ji pati viena atvyko pas mus pasisvečiuoti. Ir nė neprašyta įsipareigojo tapti aukle mums, jauniausiosioms. Traukdavo man niekada negirdėtas dainas, kurių niekaip neįstengdavau atkartoti, darydavo mums karnavalinius kostiumus: zuikių ausis ir uodegas iš vatos bei kosminius šalmus iš kartono. Talkindavo mano mamai virtuvėje ir nepailsdama mus linksmindavo. Sužinojus, kad Aguonėlė neturi tėvų, priėmiau tai kaip nuostabiai paslaptinę negandą.

Lankydavosi ir kitų svečių, jie man patiko, bet jų būdavo gerokai mažiau nei tų, kurių mes, visi Traversų vaikai, nemėgome. Mums kėlė priešpriešą galvočiai, tvirtinantys, jog čia atvažiavo dirbti, ir besiskundžiantys dėl mūsų keliamo triukšmo vien tik tam, kad, pietums seniai pasibaigus, leistų tingias popietes paunksmėje prie didžiulio stalo su vyno ąsočiais. Mes nenorėjome bendrauti su daugelio svečių vaikais. Nemėgome beveik visų išsiskyrusių ir netekėjusių viešnių. Bet labiausiai iš visų karštai ir beatodairiškai neapkentėme Tuvos Brovig.

Tuva atvažiuodavo dviem savaitėms kiekvienais metais ir elgdavosi taip, tarsi namas priklausytų jai. Liepdavo mums

po vakarienės eiti miegoti, o dienomis rengdavo iškylas, skirtas išprašyti mus lauk, kad mano tėvas turėtų bent truputį ramybės. Sausomis ir dulkėtomis vasaromis ji organizuodavo vakarienes ir sukviisdavo į jas visus, jos žiniomis, saloje buvusius bent kiek garsesnius žmones – tiek vietinius, tiek atvykėlius. Man regis, ji labiau nei visos kitos moterys, besisukiojančios aplink mano tėvą, spėjo įtikėti, kad jos buvimas – neprilygstamas ir nepamainomas, kad tik ji viena atlieka verkiant reikalingą darbą, užtikrinanti jo dvasinius, intelektualinius ir emocinius poreikius. Kasmet Tuva bent porą sykių pareikšdavo galinti pasilikti ilgesniam laikui – dainuote išdainuodavo, tarsi pati būtų sprendusi, kiek truks jos viešnagė.

Vienintelė vieta, į kurią ji nekaišiodavo nosies, buvo virtuvė, tačiau vis tiek įsigudrindavo prisiimti dalį nuopelnų už nesibaigiančias lėkštes ir dubenis, dukart per dieną atsi-randančius ant linine staltiese uždengto stalo.

– Jie tokie švieži, jog būtų tiesiog nusikaltimas pridėti prie jų ko nors daugiau nei džiuvėsėlių, – sakydavo Tuva, kai ančiuviai pelnydavo pagyrimų. Taigi net aš patikėdavau, kad būtent ji išrinko receptą.

Didžiausias Tuvos indėlis patiekiant maistą buvo vynu parinkimas. Ji atsainiai leisdavo suprasti, kad ne valgio gaminimas, o būtent tinkamas vynas paryškina puikų jo skonį.

– Jūs netrukus ragausite paprastą vietinį baltą vyną, saldesnį, nei norėtumėte vakarienei, bet pamatysite, kad jis tobulai papilds sodrų sūrio sūrumą, – kaskart postringavo Tuva.

Ji dažnai kalbėdavo apie tai, kiek daug šalių apkeliaavo, ir vis primindavo mums, kad jaunystėje sėkmingai užsiiminėjo greituoju čiuožimu ir net atstovavo Švedijai. Dar

nepraleisdavo progos pakartoti, jog Jungtinėje Karalystėje ji vienintelė iš silpnosios lyties atstovių tapo pažangia somelijė, ir apsimesdavo visai nesididžiuojanti, o veikiau apgailestaujanti dėl šio fakto.

Mes stebėdavomės, kaip tėvas, teigiantis, kad nemėgsta pagyrūnų, pakentė Tuva. Nuolat šnabždėdavomės ir regždavome planus, kaip priversti ją išsinešdinti arba užkirsti kelią jai atvažiuoti kitais metais. Mudvi su Eta, kaip jauniausios iš mūsų visų, vieną vasarą įtikėjome, kad ši moteris – tikrų tikriausia ragana, todėl įsigudrinome prasmukti į Tuvos miegamąjį ir paieškoti jos stalčiuose raganiškų amuletų: plunksnų, lėlių, adatų, negyvų gyvūnėlių. Spoksodavome į ją, žvelgiančią į kiemą pro savo miegamojo langą, ir spėliodavome, kokius žodžius galėtų košti per tvirtai sučiauptas lūpas.

Kai kuriais metais jos vyras Krišas atvažiuodavo kartu su Tuva, kai kuriais – ne. Tą vasarą mums į galvą netilpo, kaip jis gali būti toks pakantus jai. Nesitvėrėme apmaudu ir dievinome jį, irzome todėl, kad, jeigu jau jis buvo vertas dievinimo ir, regis, ganėtinai gerai su ja elgėsi, tai tik dar labiau įrodė jos akivaizdų esminį blogumą. Susidarėme vaikiškai paviršutinišką įspūdį, kad Tuva pasirinko jį dėl pinigų (mat buvo klestintis finansininkas), be to, kaip dailus žinomos indų filmų žvaigždės sūnus, galėjo suteikti jai egzotiško žavesio. Tvirtai tikėjome, kad, išskyrus šiuos dalykus ir jos greitąjį čiuožimą praeityje, daugiau visiškai nėra už ką Tuvos gerbti. Ji netgi neturėjo vaikų, kas, mūsų manymu, moteriai visai nedovanotina.

Regis, Krišas nepyko ant mano tėvo dėl to, kad Tuva su beatodairišku įkarščiu pasišventė jam ir jo reikmėms. Tiesą sakant, jiedu kuo puikiausiai sutarė ir sudarė savotišką

tandemą galustalėje: vienas – išsičiustijęs ir energingas, tikras šiuolaikinių gerų manierų įsikūnijimas, kitas – didis minčių, mokslinių tyrimų ir žodžių monolitas. Krišas neatrodė pavergtas mano tėvo – netgi retkarčiais iš jo pasišai pydavo, o panašūs dalykai mums matant nutikdavo gana retai. Kai Krišas taip elgdavosi, Tuva nervingai šypsodavosi ir šaudydavo akimis tai į vieną, tai į kitą. Mes įtarėme: ji pavydi, kad mano tėvas atsako į šaipymąsi juoku.

Manau, kad suaugę svečiai mums labai rūpėjo. Be abejo, domėjomės daugeliu iš jų galbūt netgi daugiau, nei vaikams derėtų, bet vis dėlto iš tų kaitrių vasarų man į atmintį labiausiai įstrigo paauglių valdoma zona. Ten viešpatavo Malachijus ir Tri – vyriausi iš mūsų ketveriukės – ir jų įtaka mudviem su Eta buvo absoliuti iki to laiko, kai pirmajam sukako penkiolika, antrajai – šešiolika ir jie gana vieningai pasitraukė į mums visiškai neprieinamą pasaulį. Iš šalies galėjome atrodyti sulaukėję ir nevaldomi, nes pastabų dėl drausmės stokos, dėl to, kad mums leidžiama siautėti kaip nuo grandinės nutrūkus, duodavo ne tik Tuva, bet ir kiti suaugusieji, tačiau mes puikiai supratome pagrindinius principus.

Su vienais žmonėmis elgdavomės lojaliai, kitų atžvilgiu mes, kaip grupė, buvome nusiteikę priešiška. Buvo dalykų, kurių turėjome paisyti (tokių, kaip tėvo darbas ar pagalba mamai tais retais atvejais, kai paprašydavo), bet buvo ir dar kai kas – vertybės, kurias reikėjo puoselėti, ir ypač laikymasis kolektyviniu frontu, kai kuris nors iš mūsų prasi kalsdavo. Galėjome narčiai peštis ir kovoti tarpusavyje kiek tinkami, tačiau kai tik kuris nors susidurdavo su pašaliečio nepritarimu, šis išsyk tapdavo visų mūsų priešu.

Paviešėti atvažiuojantiems vaikams dėl to kildavo daug keblumų. Jie nujautė, jog mūsų elgesį lemia tam tikri, plika akimi nematomi kodai. Žinojome, kad jie trokšta prisidėti prie mūsų, ištraukti į žaidimus, patirti paslaptis, sulaukti Tri ir Malachijaus palankumo, tačiau buvo labai sunku laimėti galimybę pakliūti į mūsų vidinį ratą, todėl tai pavykdavo vos vienam kitam. Vaikai, kurių nusprendavome nemėgti, atsidurdavo visiškoje atskirtyje.

Tą paskutiniąją vasarą Tri buvo devyniolika, Malachijui – aštuoniolika, man, jauniausiajai, – dešimt. Ir nors niekada neabejojau vyresnėlių meile man, tada savo kailiu patyriau, ką visus ankstesnius metus jautė tie kiti vaikai. Mat tą vasarą pati buvau priversta eiti apgraibomis, painiodamasi į nematomas judviejų nuaustas gijas. Neišmaniau, kur žengti, tik suvokiau, kad esama slaptų susitarimų ir vasalinės ištikimybės, taip pat paslaptinių žaidimų, kurių taisyklių neįstengiau perprasti.

Z

Zoja tikėjosi, kad jai galbūt padės vietos pakeitimas. Naujas miegamasis, nauja aplinka, nauja dienotvarkė, kitoks oras, valgis, kvapai. Bet jau pirmąją naktį suprato: kai tik atidės į šalį knygą ir išjungs lempelę prie lovos, neįstengs užmigti.

Nemiga prasidėjo prieš šešias savaites, iš karto po paskutinio apsilankymo tėvų namuose. Anksčiau pasitaikydavo nebent viena tokia prasta naktis, tačiau dabar nemiga tapo negailestinga: kartojosi iš nakties į naktį, tad Zoja jau nebeįsivaizdavo, kaip kada nors išvis įstengė užmigti. Ir kartais susivokdavo, kad klykia įsikniaubusi į pagalvę.

Dabar Zoja suprato, jog ir čia nebus geriau... šiomis keistomis aplinkybėmis, šiame svetimame name, pilname nepažįstamų žmonių, šalyje, kurioje jai anksčiau niekada neteko lankytis. Po tokios dienos, kaip ši, ir negalėjo būti geriau, ypač turint galvoje nuolatinį nervinimąsi per visą kelionę, mintyse perkratinėjamus pokalbius ir naujus veidus, matytus ir tyrinėtus per vakarienę. Bet jai reikėjo liautis apie tai mąstyti. Ji

privalejo negalvoti apie nieką. Nieko nedaryti, tik kvėpuoti – ne krūtine, nes (kaip jai buvo pasakyta) tai gali siųsti smegenims signalą apie patiriamą stresą, o diafragma. Tad pasidėjusi ranką ant pilvo, Zoja giliai įkvėpė ir dar giliau iškvėpė.

Paskui atsisėdo pagauta įniršio, niekada neprasiveržiančio į paviršių per bemieges naktis, kupinas nesibai giančių valandų. Išties nebuvo nieko atgrasiau, nei susitelkti į kiekvieną įkvėpimą. Nesisekė ir stebėti savo minčių eigos (kaip jai buvo nurodyta daryti), nes tam turėjo skirti per daug pastangų, o vidinis balsas, žemas ir perdėtai pasitikintis savimi, panašus į šviesiaplaukės, sėdėjusios priešais ją per vakarienę, reikalavo būti išklaudytas. Zoja neįsiminė tos moters vardo. Jos skrydis vėlavo, tad į šį namą iš Katanijos oro uosto Zoja atvyko vėlai, kai visi kiti jau sėdėjo prie vakarienės stalo, ir jai nepavyko įsidėmėti daugelio svečių vardų. Didžiąją vakarienės dalį ji mėgino aiškintis, kas kiekvieną asmenį sieja su likusiaisiais. Tik dalis svečių buvo apsistoję name, o kiti užsuko vienam vakarui ir po vakarienės ketino traukti atgal į savo prabangias pajūrio vilas per tamsų miestelį, kurį Zoja matė pravažiuodama.

Prie stalo sėdėjo keletas vaikų ir jaunuolių nuo aštuonerių iki dvidešimties metų – visi jie negalėjo būti Dono. Moterų buvo daug daugiau nei vyrų ir visos atrodė baugiai įspūdingos: pernelyg savimi pasitikinti šviesiaplaukė, Zojos manymu, buvo skandinavė, kita, vyresnė, tamsiais žilstelėjusiais ir suškuotais atgal plaukais, kalbanti su akcentu ir prikimusi nuo cigarečių balsu, tikėtina, – vengrė arba čekė, o smulkutė, į paukštę panaši našlė su šviesiu šinjonu ir išsišovusiais raktikauliais – italė. Iš pažiūros visos trys atrodė trisdešimtmetės ar pradėjusios ketvirtą dešimtį, o dvi iš jų buvo tiesiog nedovanotinai patrauklios.

Zoja svarstė, kokį įspūdį tiems žmonėms paliko jos po visą dieną trukusios kelionės suglamžyti drabužiai ir prakituosas kūnas. Ji nebuvo tinkamai apsirengusi. Turėdama galvoje šią kelionę, neseniai įsigijo odinę kuprinę rankiniam bagažui. Pirkdama manė, kad ji stilinga ir derės prie šios aplinkos. Bet sveikindamasi su Donu priešais žibintais nušviestą stalą, apsėstą nepažįstamų žmonių, pasijuto kaip maža mergaitė, išsiruošusi į mokyklos iškylą.

Pirmą kartą ji susitiko Doną Londono viešojoje bibliotekoje vieną bene laimingiausių popiečių jos gyvenime. Tiesą sakant, lankymasis Londono viešojoje bibliotekoje jai buvo gana nauja patirtis: drauge su kitais perspektyviais jaunaisiais rašytojais Zoja buvo apdovanota pusės metų naryste, taigi įžengusi pro bibliotekos duris jautėsi taip, tarsi būtų gavusi specialų kvietimą. O tada pastebėjo Doną Traversą, sėdintį prie vieno iš stalų, ir, matydama šį didį protą, palinkusį prie darbo, susijaudino ne mažiau, nei būtų išvydusi iš ramių vandenų išnirusį milžinišką banginį.

Maždaug po valandos, pajutęs, kad yra stebimas, Donas pamojo jai, kviesdamas prisitrinti, ir pasakė, kad jos parašyto romano egzempliorius guli ant jo naktinio staliuko prie lovos. Dar išreiškė viltį gauti atleidimą, kad nepradėjo jo skaityti, bet patikino ketinąs tai padaryti, kai tik baigsias rašyti visiškai naujo pobūdžio Nyčės biografiją, prie kurios dabar plušas. Kaip paaiškėjo, atpažino Zoją iš laikraštyje „Sunday Times“ išspausdinto interviu su ja, tad buvo be galo keista ir žavinga, kad tokia iškili asmenybė teiksis gaišti laiką skaitydama jos kasdienybę atspindintį romaną. Kol juodu kalbėjosi, Donas nė sykio nenuleido balso iki šnabždesio, tad kiti skaitytojai vis kėlė akis nuo knygų, ruošdamiesi tildyti triukšmadarį, bet Zoja matė, kad jiems užkando

žadą, išvydus šitokį minties galiūną. Galiausiai jis paprašė jos adreso ir pasakė parašysiąs, tada elegantiškai leido jai eiti, o pats grįžo prie savo darbo. Po trijų dienų Zoja gavo atvirlaiškį su kvietimu priešpiečių „Garrick“ klube*, kur susitiko su Donu ir keturiais savo bendraamžiais: rašytoju, scenaristu ir dviem Londono universiteto koledžo aspirantais. Galimybė vos dešimt minučių tiesiogiai pasikalbėti su Donu pasitaikė tik baigiantis priešpiečiams, kai jis pasakė pradėjęs skaityti Zojos knygą ir labai ja mėgaujasis.

Per antrus priešpiečius jau su kitais jaunaisiais talentais Zoja negalėjo skųstis, kad jai neteko pabendrauti su Donu asmeniškai, ir ją apėmė žavingas jausmas, sustiprintas keliomis taurėmis švelnaus ir gardaus vyno, kad buvo priimta į rinktinę daug žadančių žmonių draugiją. Po priešpiečių rašytojas, uždėjęs platų delną jai ant plaštakos, pasakė, kad ji turinti atvykti į Siciliją. Nieko daugiau nepaaiškino, tarsi Sicilija būtų tai, apie ką Zoja privalėjo pati žinoti, tačiau po dviejų dienų žodinis kvietimas buvo patvirtintas antru atviruku. Donas rašė, kad būtų patenkintas, jeigu ji savaite rugpjūtį paviešėtų pas jį, Frantojo viloje, Skordijoje, Katanijoje.

Zoja patikėjo Elijumi, scenaristu, kurį sutiko per pirmuosius priešpiečius ir dar keletą kartų, šiek tiek daugiau jai nušvietusiu, ką reiškia „Sicilija“. Jam pačiam niekada neteko ten lankytis, bet jis pažinojo buvusiujų. Anot jo, Zoja turinti pasiruošti didiems ir puikiems dalykams. Kad dailininkai tapysią ją apsinuoginusia, kad ją pamilsiąs leidybos magnatas, kad išvažiuodama ji gausianti pasiūlymą sukurti filmą pagal savo romaną ir pelningą sutartį visoms būsimoms knygoms leisti.

* 1831 m. įkurtas prestižinis uždaras Londono klubas, vienijantis garsius meno, ypač teatro ir literatūros, atstovus.

Dar Elijas truputį papasakojo Zojai apie Dono žmoną Lidiją, daug jaunesnę už vyrą. Elijus žinojo, kad ji – amerikietė, ne rašytoja ar intelektualė, o namų šeimininkė. Prieš kurią laiką Lidija susirgo, atlaikė gydymą nuo vėžio ir, Elijaus manymu, dabar jautėsi gerai. Jis tvirtino, jog ta moteris niekuo neišsiskiria ir neatitinka lūkesčių, taigi galimas dalykas, kad Donas nuklystąs į kairę.

– Kodėl *galimas dalykas*? – pasitikslino Zoja.

Elijas nusišypsojęs paplojo jai per petį ir pareiškė:

– Na, ji – ne Merilin.

* * *

Sėdėdama prie savo pirmosios vakarienės stalo Frantojo viloje, Zoja patyrė, kad Lidija dar keistesnė, nei ją apibūdino Elijas. Rimta, nepasidažiusi, malonia šypsena atsiribojusi nuo dalyvavimo pokalbyje, ji ramiai sėdėjo stalo gale su jauniausiais vaikais. Galvą buvo apsirišusi paprastu šaliu. Zoja nusprendė stebėti Lidiją per vakarienę norėdama sužinoti apie ją daugiau, nei ką lakoniškai papasakojo Elijas, bet, regis, nieko taip ir neišsiaiškino. Kažkuriuo metu, kai visi baigė valgyti pudingą ir perėjo prie kavos, Zoja sumojo, kad visos lėkštės jau suplautos, o Lidijos ir jauniausių vaikų nebėra prie stalo. Jų kėdės buvo tvarkingai priglaustos prie jo.

Donas pristatė Zoją vakarienės dalyviams kaip rašytoją – ji dėl to susigėdo, nors ir pasijuto pamaloninta. Mergina atpažino prie stalo sėdintį dar vieną rašytoją, Tobį Dornaną, ir pasvarstė, ką šis vyras, vos keliais metais už ją vyresnis, bet jau spėjęs sukurti du romanus, pluoštą esė žurnalui „New Yorker“ ir apsakymų rinktinę, pamanyt apie tai, kad ji buvo priskirta tai pačiai kategorijai kaip ir jis. Po šio pristatymo

visi kiti svečiai Zoją daugiausia, nors ir mandagiai, ignoravo. Dėmesio ji sulaukė tik iš dviejų vyriausių Dono vaikų, vaikinų ir merginų, įžengusių į ankstyvą jaunystę, galbūt dvynukų. Abu buvo dailūs, turėjo tamsius vešlius plaukus, ilgą blakstieną, plačius strazdanų nubertus skruostikaulius. Juodu stebėjo ją gana akylai, bet ne itin karingai.

Dabar, po vakarienės, name vis dar aidėjo įvairiausi garsai: buvo darinėjamos durys, šlepsėjo pėdos virš Zojos kambario ir po juo, iš kažkur atsklido duslus juokas. Vienu metu jai atrodė, kad girdi balsus sode, tad atsikėlus iš lovos pravėrė duris į nedidelį balkoną ir apdairiai susigūžė nenorėdama būti apkaltinta šnipinėjimu. Bet sode nieko nepamatė, o ir balsai nutilo.

Zoja pasirėmė ant turėklų, oras buvo labai šiltas, aplinkui čirpė vabzdžiai. Prieš akis tamsaus dangaus fone atsivėrė sudilęs mėnulio pjautuvas ir palinkusių medžių siluetai. Druskingas oras ir atokus eismo judėjimą primenantis gausmas leido spėti, kad ne per toliausiai esama jūros. Mergina įsi-vaizdavo uolėtą juodą pakrantę naktį, mylių mylias baugios negyvenamos tamsos. Ir tol rymojo balkonėlyje, kol uodas ėmė zyzti prie ausies, – tik tada uždarė duris, išjungė lempele prie lovos ir susirangiusi gulėjo klausydamasi aplinkos garsų. Buvo per karšta, tad minutės virto valandomis.

N

Tą vasarą mama buvo pervargusi. Tai neturėjo įtakos daugeliui dalykų – nei katorgiškam jos triūsui virtuvėje, nei rūpinimuisi visais name besisvečiuojančiais vaikais, nes paprastai ne jų motinos, o kaip tik ji vesdavosi mažylius į viršutinį aukštą, padėdavo išsivalyti dantis, paguldydavo į lovą – bet aš aiškiai mačiau jos nuovargį, kad ir kaip stengiausi to nepastebėti. Kad ji pavargusi, sprendžiau iš to, kaip mama sėsdavosi, iš jos eisenos, krenkšėjimų ir atodūsių dirbant. Man niekaip nesisekė įprasti prie šalio, kuriuo mama apsirišdavo galvą, lygiai kaip ir prie fakto, kad po juo nebeliko plaukų. Stengiausi nepastebėti, kaip praplatėjo ir pasikeitė mamos veidas dėl, kaip dabar jau žinau, steroidų vartojimo. O tada maniau, kad ji tiesiog paseno. Su šaliu atrodė kaip močiutė iš mūsų senų ir aprintų pasakų knygielių.

Mama liko įamžinta tik vienoje iš tos vasaros nuotraukų. Nuotraukoje per vidurį Magda ir pora kitų svečių sėdi prie pietų stalo po ažuolu, mano tėvas, ramiai susikryžiaęs didžiules rankas ant krūtinės, stovi už jų, o mama, regis, tik atsitiktinai pakliuvusi į kadra, pačiame krašte prisimerkusi

tepa sviestą ant bandelės. Jos lūpos taip tvirtai sučiauptos, kad ji labiau nei kada nors primena savo pačios motiną. Jos šeimos nariai labai panašūs vieni į kitus, ir mudvi su Eta taip pat iš jų paveldėjome nuo seno olandams ar vokiečiams būdingų bruožų: rudas giliai įdubusias akis, valingą smakrą, plonas lūpas. Mudviejų smakrai tokie atsikišę, jog nesunku įsivaizduoti, kad neturime dantų. Tiesą sakant, šioje nuotraukoje mama atrodo visiškai sukriošusi.

Katorgišką triūsą virtuvėje ji taip pat paveldėjo iš savo šeimos. O dar kuklumą ir gebėjimą tenkintis mažu. Tėvą visada intrigavo keistos, žemos ir baugios mūsų mamos kilmės egzotiškumas, iš jo pasakojimų susidarėme įspūdį, kad jos šeimynykščiai gyveno daugiau ar mažiau kaip puritonai. Vilkėjo namie siūtais drabužiais. Mokėsi irgi namie. Valgė tik tai, ką patys užsiaugindavo savo žemėje. Pamokslavo, meldėsi ir dirbo. Žmonas ir vyrus rinkdavosi daugiausia iš savo bendruomenės. Iki šiol stebiuosi, kad mano pareigingą, dievobaimingą ir nuolanki mama sugebėjo išsiveržti iš tokios uždaros ir konservatyvios bendruomenės.

Ji paliko tą bendruomenę, kai įsimylėjo pašalietį – anglą, viešėjusį Vakarų Virdžinijoje. Tada jai sukako devyniolika. O jis buvo Kembridžo universiteto dėstytojas, Amerikos pilietinio karo žinovas su rudais tarsi konfederatų armijos generolo ūsais. Įsivaizduoju, kad atsivežė ją į Angliją kaip viso labo dar vieną istorinę retenybę – tylią, keturiolika metų už jį jaunesnę, santūriai besišypsantią merginą – kaip atminimo dovaną iš Apalačų kalnų. Jai turėjo būti siaubingai baisu.

Galbūt anas vyras jau buvo spėjęs pavargti nuo Lidijos, kai pristatė ją mano tėvui geriant arbatą iš puodelių ant alavinių padėklų Ficviljamo muziejaus kavinėje. Mano tėvas – tuo metu trisdešimt devynerių sulaukęs garsus rašytojas, savo kūryboje nuolatos grįžtantis prie atstumtųjų ir uždarų

bendruomenių – išsyk susižavėjo nepažįstamąja. Įkvėptas geriant arbatą sužinotos negausios informacijos apie jos šeimą, jis paprašė draugo leidimo daugiau pabendrauti su mergina, o kelių tolesnių judviejų susitikimų jam pakako nuspręsti, kad Lidija bus puiki žmona tokiam vyrui kaip jis. Rami ir tvirta, ne savimyla, darbšti, nuolanki, santūri. Kitaip nei didžiama jo tviskėti mėgstančių draugijų, šioji neskubėjo audringai reikšti emocijų. Pagaliau, pasirodžius keliems naujausiems romanams, jis sulaukė finansinės sėkmės ir jau galėjo sau leisti turėti namus ir vaikų. Juodu susituokė po dviejų mėnesių, tarp jų buvo dvidešimties metų skirtumas.

Po išvykimo mama daugiau niekada nebeaplankė savo šeimos ir bendruomenės. Ryšiai nutrūko visiškai. Augdama dažnai svarstydavau, ar ji gailisi atsižadėjusi saviškių. Man atrodė, kad vienatvės akimirkomis turėjo gailėtis. Tiek lindėdama mūsų namo Londone virtuvėje, tiek Frantojo viloje, kurios kambariai lūžo nuo rėksmingų, išpaikusių žmonių, triukšmingai reikalaujančių pripažinti jų išskirtinumą. Mama retai su mumis kalbėdavosi apie ankstesnį savo gyvenimą, o jos šeimynykščius pažinojome tik iš nuotraukų. Vis dėlto kai kurie to gyvenimo elementai buvo būdingi ir mūsų namų sanklodai. Mes valgėme marinuotus agurkėlius, pyragus ir uogienes, pagamintus pagal senoviškus receptus, nors mūsų draugų tėvai ant stalo nieko panašaus niekada nepatiekdavo. Mes visi išsiugdėme nepakantumą melui, nepaisant didžiulio mus vienijančio potraukio slapukauti. O dar mums nusprūsdavo nuo liežuvio keisti puritoniški posakiai – tokie, kokie siuvinėjami ant pagalvėlių.

Neprarask vilties.

Vaismedžiai nederėtų, jeigu nebūtų žiemos.

Gerumas yra karalius.

Z

Ryte Zoja atsibudo pervargusi ir patinusi. Leisdamasi namo, kurio kambariuose jai niekada neteko būti, laiptais, ji pasijuto nejaukiai. Didelės stiklinės durys vedė iš prieškambario į sodą, ir Zoja droviai žengė pro jas, nes nedegė noru vėl atsidurti prie stalo su nepažįstamais žmonėmis. Bet išvydo viso labo dvi moteris ir berniuką, sėdinčius atokiai vienas nuo kito prie stalo, nukrauto dribsnių dėžutėmis, vaisių dubenimis, jogurto indeliais ir pyragais.

– Labas rytas, – ištarė ji vyresnei moteriai juodais žilstelėjusiais plaukais.

Dabar ši buvo su masyviais akiniais raudonais rėmeliais, lūpų kampučiuose susimetė raudono lūpdažio gumulėliai.

– Sveika prisidėjusi prie vidutinio ankstumo paukščių. Mes priklausome labiau civilizuotiems pusryčiautojams: nesame nei tokie savimi patenkinti, kaip ankstyvieji, nei tokie baisūs tinginiai, kaip dar tebedrybsantys lovose. Priminkite darsyk savo vardą, brangute.

– Zoja, – tarstelėjo mergina, nesumojusi, ką dar šmaikštaus ar vykusio pridurti, ir pašnekovė pastūmė jai puodelį.

– O aš Magda, – prisistatė ši ir laukiamai pažvelgė į kitą moterį, vieną tų kerinčių trisdešimtmečių, dalyvavusių vakarykštėje vakarieneje, dabar užsidėjusią juodus saulės akinius ir valgančią dribsnius. – Fei?

– Aš esu Fei, – pakėlusį akis sumurmėjo moteris.

Nepriekaištingo, šiek tiek melancholiško grožio Fei priminė grynakrauję kumelaitę (tik su smulkesniais ir tvarkingais dantimis). Nužvelgusi ją, Zoja sumojo, kad moteris yra šiokia tokia garsenybė, nes kažkur jau teko matyti šį švelniai įdegsų karamelinio atspalvio veidą ir Brigitte'os Bardot stiliaus kirpčiukus.

– Argi turėtume save vadinti vidutinio ankstumo paukščiais, Magda? Kažkoks slogus apibūdinimas. Sakyčiau, labai primenantis namus.

– Sutinku. Gal galėtum sugalvoti geresnį, Zoja? – paklausė Magda.

Zoja ėmė piltis kavos, norėdama laimėti laiko.

– Baltieji garniai? – galiausiai pasiūlė. – Juk jie vidutinio dydžio, tiesa? – pridūrė ir pati suprato, kad tai nuskambėjo nelabai įtikinamai.

– Kanale prie mūsų namo yra baltųjų garnių. Juk taip, mamyte? – prabilo mažas berniukas galustalėje, ir Zoja apsidžiaugė, kad pokalbis pakrypo kita linkme.

Fei vangiai dirstelėjo į mažylį.

– Yra? Taip, galbūt.

– Manau, domėjimasi gamta jis paveldėjo ne iš tavęs, Fei, – pajuokavo Magda.

– Cha. Taip, tai viena Tedžio sričių. Tobulojo Tedžio. Bijau, kad ne kažin ką galiu pasiūlyti mainais.

– Mieloji, tavo gyvenimas tęsiasi ir be Tedžio, – priminė Magda.

– Išties?

– Taip, tęsiasi. Ir tęsis. Nebūk tokia nusiminusi.

– Ką reiškia nusiminusi, mama?

– Liūdna, – paaiškino Fei. – Nukabinusi nosį.

– O ką tu sakei apie tėtį?

– Jeigu baigei pusryčiauti, gal eik ir susirask kitus vaikus?

Kur tavo sesė?

– Ji nekreipia į mane dėmesio, – pasiskundė berniukas, o Fei sunkiai atsiduso.

– Na, tai pasakyk jai, kad kreiptų. Arba susirask Nemone.
Kur ji galėtų būti?

Berniukas nudelbė akis į stalą. Ir po kurio laiko tyliai sumurmėjo:

– Gal aš geriau dar truputį pasėdėsiu čia.

Tuo metu prie stalo pasirodė vyriausioji Dono dukra, matyta per vakarykštę vakarienę: labai tiesios laikysenos ilgakojė mergina mėlyna paplūdimio suknele, ilgais juodais plaukais, krentančiais ant nugaros.

Artindamasi ji nužvelgė Zoją.

– O štai ir viena be galo tingių vėlyvųjų nenaudėlių, – nušvitusi pareiškė Magda, kai mergina, pakštelėjusi jai į skruostą, atsisėdo greta. – Anksti pakirdai.

– Ačiū už tokį malonų pristatymą.

– Čia Teresa, – paaiškino Zojai Magda.

– Tri, – patikslino Teresa. – Magda bene vienintelė pasaulyje vadina mane Teresa. Magda ir dar mano mama.

– Na taip, vadinu.

– Magda – mano krikštamotė, – toliau aiškino mergina. – Tėtis paprašė krikštatėvių išrinkti mums vardus. Tai gana keista.

Zoja suprato, kad jiedvi su Magda nuolat kartoja šias nukultas frazes nepažįstamiesiems, ir susigriebė vėl ieškanti įdomaus atsakymo. „Kaip tik todėl ir neapkenčiu būti tarp tokių žmonių“, – pamanė ji. Tai visada atgrasu, pritempta ir juokinga, nes esi priverstas atsakinėti originaliai, sakyti ne tai, ką iš tiesų galvoji.

– Tau pasisekė, kad krikštamotė išrinko tokį gražų vardą, – užuot gražbyliavusi, sumurmėjo ji.

– O tu nemiegojai, – išpyškino Tri, ir Zoja prunkstelėjo.

– Argi atrodau taip prastai?

– Ne, esi daili, – paneigė Tri, o Zoja mėgino prisiminti, kada anksčiau buvo sulaukusi tokio pagyrimo.

– Tiesiog mano kambarys po tavuoju. Taigi girdėjau pėdų šlepsėjimą naktį.

– Atsiprašau.

– Man tai netrukdė.

– Aš irgi nemiegojau, – įsiterpė Fei. – Ar vartoji kokių nors vaistų?

– Nerandu veiksmingų, – atsakė Zoja.

– Antidepressantai kažkiek padeda.

– O, – žioptelėjo Zoja.

– Nors mąstymas tampa šiek tiek vangesnis, išmėginti verta.

– Mano gydytojas ir man mėgino jų skirti, – įsiterpė Tri.

– Brangute, ne, – perspėjo Magda. – Esi dar per jauna.

– Argi jauni žmonės nepatiria depresijos?

– Žinoma, patiria. Ir jaučiasi be galo prislėgti. Bet antidepressantai tave atbukins. Geriau luktelk, kol tapsi vyresnė, kad atbuktum pati.

– Turėsiu tai galvoje.

Fei pažvelgė į Tri šiek tiek susidomėjusi. Tada atsistojo.

– Ne visi antidepresantai bukina, Tri. Mano patirtis rodo, kad labiausiai bukina pati depresija.

– Kas yra depresija, mamyte? – paklausė berniukas, ir Fei papūtė aksominės lūpas.


– Kai esi nusiminęs ir paniuręs, – paaiškino ji, liūdnam šyptelėjo Magdai ir, paėmusi savo dubenėlį, ištiesė berniukui ranką. – Nagi, Timi. Eime ieškoti kitų vaikų.

– Per karšta kur nors eiti.

– Bet vėliau bus tik dar karščiau, branguti, – pasakė Magda ir pasisuko į Zoją. – Šiandien laukia pragariška, be galo kaitri diena.

– Tačiau vakare atvažiuos Krišas, – priminė Tri, paskui išipylė pieno į kavą ir aplaižė šaukštelį. – Jis – šaunus.

Sudomino? Pirkite knygą
UŽ PASLAPČIŲ SIENOS
bene geriausia kaina **ČIA**



*„Ambicingas,
įtraukiantis ir
nepaleidžiantis.“*

Rašytoja
OLIVIA SUDJIC

*„Puikiai parašytas,
subtilus ir intriguojantis
romanas.“*

Rašytoja SUSSIE ANIE

Jauna pradėdanti rašytoja Zoja, atvykusi į garsaus romanisto Dono Traverso vilą Sicilijoje paviėšėti savaite jo kvietimu, pasijunta labai laiminga. Bet savaitei išbėgėję ją ima vis labiau dominti ne Donas, o jo vaikai ir neperprantama žmona Lidija. Tuo pat metu Dono jauniausioji dukra Nemonė stebi, kaip jos brolis ir dvi sesės išplaukia į pavojingus suaugusiųjų pasaulio vandenį. O kai dievinama vyriausioji sesuo padaro siaubingą klaidą, atostogos staiga baigiasi, sugriaudamos trapią tėvų santuokos ir vaikų gyvenimo pusiausvyrą.

Po daugelio metų ir netekčių tos vasaros įvykiai įgauna tąšą. Nemonė – dabar jau skaudžiai vienvatę išgyvenanti jauna mama – netikėtai užmezga draugystę su Zoja, rodančia jai dėmesį.

Zojos palaikoma Nemonė stengiasi grumtis su tėvo atsainaus nedėmesingumo padaryta žala. Bet judviejų tarpusavio ryšiu gilėjant, netrukus jai tenka suabejoti Zojos domėjimosi Traversų šeima nuoširdumu. Sekdama savo šeimos narių gyvenimo pėdsakais Sicilijoje, Londone ir senuose Apalačų kalnakasių miesteliuose, Nemonė aiškina nutylėtus dalykus apie negailestingą tėvą, iškankintą motiną, taip pat brolių ir seseris, dėl kurių ji pasiryžusi padaryti viską.



9 786090 310373